

# BO

MAGASINET

NR. 3 / 2020



Medlemsblad for  
**MØRE OG ROMSDAL  
BOLIGBYGGELAG**

TEMA: BOLIGOMRÅDET

## BERG BORETTSLAG

oppgraderte fellesarealet side 8-9

BRUK «MIN SIDE» side 36

ROLF EIDSÆTER SER TILBAKE PÅ  
SINE 25 ÅR I MOBO side 10

TRIVES BEST I

# Bjørnebæråsen

SIDE 30-33



# 5 % BONUS PÅ HELE KJØPET

Som medlem i MOBO får du medlemsbonus hos Montér.  
Bonus er kroner rett inn på din bonuskonto.  
Montér har alt du trenger til ditt bygge- og oppussingsprosjekt.



**TRENGER DU HJELP FOR Å KOMME I GANG  
– KOM TIL OSS I MONTÉR.  
VI FINNER LØSNINGER FOR DEG**

Aktiver medlemskortet - og registrer dine betalingskort! 5 % bonus på alle varer også tilbudsvare.  
For ytterligere informasjon om medlemsfordelene gå inn på [fordelerformedlemmer.no](https://fordelerformedlemmer.no), eller finn  
ditt nærmeste Montér varehus med bonusavtale: [monter.no/kundeservice-side/boligbyggelagene](https://monter.no/kundeservice-side/boligbyggelagene).

Du får mer hos Montér

**Montér**

NESTE UTGAVE:  
NOVEMBER 2020

KONTAKT OSS PÅ  
Tlf: 71 20 12 00  
annonse@tibe.no

## ANNONSÉR I BOMAGASINET OG TREFF MEDLEMMENE I DITT BOLIGBYGGELAG

NESTE UTGAVE AV BOMAGASINET KOMMER I NOVEMBER!

## VI UTFØRER ALLE TYPER RØRLEGGERTJENESTER

- Rørleggerservice
- Bolig og industri
- Bad med 10 års garanti
- Tegning/prosjektering
- Flislegging
- Varmepumper/gulvvarme



**vvs-team as**  
Bademiljø  
BEST PÅ BAD

Tlf. 71 21 53 90 / 91 36 01 20

Verftsgata 8, 6416 Molde • post@vsteam.no • www.vsteam.no

Vi tilbyr  
MOBO-  
MEDLEMS-  
RABATT

## SANS FOR KAFFE OG KJÆRLIGHET

La deg forføre av Nordic Spirit Dark med de vakre mørke lamellene, som her brukt på en lekker kjøkkenøy. Den elegante stilen er gjennomført, med åpne vegghyller i samme vakre toner. Se spesielt høyskapene, i modell Base, som er kledd med HTHs nye laminat. Et meget lekkert og holdbart materiale i en vakker grønn farge, brukt for å skape en lekker kontrast til det mørke naturmaterialet.

DESIGN  
NYHET

/ NORDIC SPIRIT HARMONY DARK/BASE GRØNN

Opplev nyhetene i din lokale HTH-butikk i Molde, hvor du alltid kan skape din kjøkkendrøm sammen med våre kjøkkeneksperter. Du kan også lese mer på [hth.no](http://hth.no)

HTH MOLDE  
Brunvollkvartalet, Kåre Solhjellsveg 6 • Tlf. 71 20 05 20



# VÅRT MÅL ER Å VÆRE BILLIGST!



Vi jobber hver dag for at dine oppussingsprosjekter skal koste så lite som mulig, og vårt prisløfte er et tydelig bevis på at vi skal være billigst.

[Les mer på obsbygg.no](https://obsbygg.no)

Molde Storsenter  
Åpningstider: 7–20 (9–18)

**Obs  
BYGG**

molde.obsbygg@coop.no  
tlf: 979 95 105



— Leder —  
OLE JAKOB STRANDHAGEN

## SAMMEN ER VI GODE!

Jeg må innrømme at det kriblet litt ekstra i magen de første dagene i ny jobb. Dette til tross for at jeg kjenner MOBO fra tidligere, både som medlem og som andelseier. Jeg har nå tre måneder bak meg i direktørstolen siden oppstarten 1. juni. Dette har vært interessante og lærerike dager, og jeg har truffet mange hyggelige og trivelige mennesker. Felles for dem alle er at de «brenner» for MOBO og det unike felleskapet som vi har bygget opp gjennom snart 75 år (75-års jubileum i 2021).

Vi er et stort felleskap. Felleskapstanken er et viktig utgangspunkt for boligbyggelagens eksistens og med økt fokus på bærekraft og felles ressursutnyttelse, er ideen fortsatt i tiden. Vi har gjennom 8 500 medlemmer og 3 600 boliger under forvaltning en kraft og en posisjon som vi skal utnytte til felleskapets og medlemmenes beste. Dette oppnår vi ved å bruke hverandre, være lojale, og sammen utvikle gode tjenester for boligselskapene og medlemmene våre. Det er sammen vi er gode, og det er sammen vi er sterke.

Min rolle blir først og fremst å legge til rette for gode prosesser og bygge et sterkt lag. Fra idretten så har jeg lært at alle virkelige gode

prestasjoner er resultatet av innsatsen til mange. Vi må være direkte og åpne, dele og stå sammen. Alle skal bli med og alle skal bli hørt. Gjennom gode diskusjoner skal vi stake ut veien videre. Har dere gode ideer, innspill, eller spørsmål, så er det bare å ta kontakt, kom gjerne innom oss, det setter vi pris på.

«Takk te dokk» sa Rolf i sin siste lederartikkel og fremhevet den jobben som alle de tillitsvalgte legger ned. Takk til deg også Rolf, du har vært en har vært en strateg og en kontinuitetsbærer i MOBO i over 25 år. Leif Sverre Hoel gir seg også som styreleder i MOBO etter 12 år. Jeg retter en stor takk til Leif Sverre og alle dere tillitsvalgte for det engasjementet dere har vist og den innsatsen dere har lagt ned.

Når noen går ut, kommer det nye inn. Marit Moe Rasmussen har tatt over som styreleder i MOBO og det er flere nye tillitsvalgte som har kommet inn gjennom vårens og sommerens generalsamlinger. Jeg ønsker dere alle velkommen med på «laget». Vi har en krevende, men spennende og viktig jobb foran oss.

**Jeg gleder meg!**

Har dere gode ideer, innspill, eller spørsmål, så er det bare å ta kontakt, kom gjerne innom oss, det setter vi pris på.



### Innhold

#### FASTE SPALTER

Tema .....	13
Mattipset .....	22
Kryssord & Sudoku .....	25
Jusspalten .....	26
Personlig økonomi .....	28

#### NYHETER

Nytt lag i MOBO .....	6
Fellesarealer er viktig .....	8
Tid for hjem .....	10
Endelig hjemme - igjen .....	30
Klart for facelift .....	33
Boligjakten .....	34
«Min side» - for MOBO-medlemmer .....	36
Lokale medlemsfordeler .....	39



Tysk suksess med sosial bærekraft - s. 18

MEDELSBLAD FOR  
MØRE OG RØMSDAL  
BOLIGBYGGELAG  
NR. 3, 2020

#### ANSVARLIG REDAKTØR

Direktør Ole Jakob Strandhagen,  
Møre og Romsdal Boligbyggelag

MØRE OG RØMSDAL  
BOLIGBYGGELAG  
Strandgata 5, 6415 Molde.

Tlf: 71 25 93 00

E-post: mobo@mobo.no  
Hjemmeside: www.mobo.no

REDAKSJONELL PRODUKSJON  
OG GRAFISK UTFORMING

TIBE Molde AS  
Postadr.: Postboks 473, 6400 Molde

Tlf: 71 20 12 00

Fax: 71 20 12 01

E-post: bomagasinet@tibe.no

MEDARBEIDERE I  
DETTE NUMMERET

Evy Strømme, Ingrid Kvande,  
Jens H. Lyngstad og Maja  
Håbet

#### UTGITT AV

BS Media AS, Postboks 452  
Sentrum. 0104 Oslo

#### ANNONSER

Tlf: 71 20 12 00  
Fax: 71 20 12 01  
E-post: annonse@tibe.no

#### TRYKK

Ålgård Offset, Ålgård





# NYTT LAG

I løpet av sommeren har MOBO fått ny direktør, og ved generalforsamlingen i MOBO ble det valgt ny styreleder. Under møtet fikk delegatene hilse både på avtroppende og påtroppende.

✍️ INGRID KVANDE

Generalforsamlingen i MOBO ble arrangert på Aker Stadion den 29. juni, og 65 delegater fra boligselskapene var tilstede. Årets generalforsamling markerte flere endringer i MOBO. Det ble valgt ny styreleder, og under møtet fikk også delegatene et første møte med ny direktør i MOBO, Ole Jakob Strandhagen.

#### NY STYRELEDER

Leif Sverre Hoel har vært styreleder i MOBO siden 2008. I sin siste tale til generalforsamlingen trakk han fram viktigheten av å



Under generalforsamlingen i MOBO gikk Leif Sverre Hoel (t.v) av som styreleder og Marit Moe Rasmussen (t.h) ble valgt til ny styreleder. De fremmøtte delegatene fikk også hilse på ny direktør Ole Jakob Strandhagen samtidig som Rolf Eidsæter ble takket av.

# I MOBO

«bygge gode lag, og å ta MOBO mot nye mål».

Marit Moe Rasmussen ble valgt til ny styreleder, og hun har lang fartstid på MOBO-laget. Hun kom inn i styret i MOBO i 2010 og har vært nestleder de siste par årene. Moe Rasmussen jobber til daglig som advokat hos Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz.

## LAGSPILLER

Ole Jakob Strandhagen begynte som ny direktør i MOBO den 1. juni, og

for mange ble generalforsamlingen det første møtet med ny-direktøren. Møtelokalet er en kjent arena for Strandhagen. Han kommer fra jobben som økonomidirektør i Molde Fotball AS, og bakgrunnen fra lagidrett og prestasjonskultur er noe han tar med seg inn i den nye jobben. Ved siden av å gi honnør til kompetansen i administrasjonen, la Strandhagen vekt på verdien av å bygge lag og å gjøre hverandre gode. ••



## DET NYE STYRET BESTÅR AV

Styrets leder: Marit Moe Rasmussen

Styremedlem: Sidsel Pauline Rykhus

Styremedlem: Terje Aunan

Styremedlem: Paul Steinar Valle

Styremedlem: Merete Nerland Stavik

Styremedlem: Geir Hammerø

Styremedlem: Kristin Hammarbäch

Ansattrepresentant: Randi Kristin Lysgård

Varamedlem: Judith Merete Tangen

Varamedlem: Arnfinn Olsen

Varamedlem: Robert A. Rishaug

Varamedlem: Astrid Krane

# – Fellesarealer er viktig

Berg borettslag har fått 50.000 kroner fra MOBO-fondet til utbedring av sine fellesrom. Styreleder Christian Borgestrand konstaterer viktigheten av gode fellesareal i borettslag.

✍ MAJA HÅBET 📷 JENS HOLSBØVÅG-LYNGSTAD



– Pengene er øremerket til å sette i stand klubblokalet vårt, og reaksjonen var meget positiv da vi fikk utdelt fondet på MOBOs generalforsamling. Dette ble videreformidlet til beboerne gjennom «Berg-Nytt», vårt eget nyhetsbrev som sendes ut månedlig. Her formidler vi nyheter fra borettslaget og det styret vil kommunisere ut til beboerne, forteller styreleder i Berg borettslag, Christian Borgestrand.

## ET FLOTT SAMLINGSPUNKT

– Klubblokale er de tidligere lokalene til Berg barnehage, som vi har pusset opp tidligere. Nå kjøper vi inn servise, kopper og glass av en finere sort, samt konferansestoler, med midlene fra MOBO-fondet. Målet er å ha et representativt lokale, beregnet for beboere i første omgang. Her blir det mulighet for oppdekking til 40 personer.

– Hittil har vi vist kvalifiseringsrundene til MFK i Europa League på storskjerm i de nyoppussede lokalene. Dette har vært et flott

samlingspunkt for beboerne, og er kun et eksempel på hva fellesrommet kan brukes til, forteller styrelederen.

## VELETABLERT

– Berg borettslag består av 4 blokker med 116 leiligheter. Borettslaget ble bygd på 70-tallet og er veletablert med god økonomi og trivelige naboer. Borgestrand påpeker at mange av leilighetene holder høy standard til tross for alderen.

## ØNSKER Å OPPGRADERE UTEOMRÅDET PÅ SIKT

– Fellesarealer er viktig og blir flittig brukt av beboerne, påpeker styrelederen. – Standarden på øvrige fellesområder vil bli prioritert når pågående prosjekt blir ferdigstilt. Vi har blant annet skiftet ut glassbyggerstein i alle oppganger og satt inn nye glassvinduer. I trinn to vil det også bli montert nytt brannalarmanlegg. På sikt skal vi også planlegge en oppgradering av uteområdet til glede for beboerne, avslutter han. ••



▲ Christian Borgestrand (30 år) jobber til daglig ved Bertel O. Steen Molde, som verkstedleder og diagnosetekniker for Mercedes-Benz. Han er bosatt i Berg borettslag sammen med sin samboer og to barn.





### OM MOBO-FONDET

MOBO-fondet ble opprettet i forbindelse med MOBOs 60-årsjubileum i 2006, og har siden starten hatt åtte tildelinger.

Fondet er på 1 million kroner, og det er overskudd fra fondet som deles ut til gode tiltak. De som har fått støtte opp gjennom årene har fått opp til 100.000 kroner avhengig av prosjektets størrelse. Det er styret i MOBO som tildeler midler fra fondet, og tildelingen skjer på MOBOs generalforsamling.

Søknadsfrist for tildeling av midler er 31. desember. Søknaden sendes til MOBO.

▲ Borettslaget ligger omlag 4 km øst for Molde sentrum. Med Katthola som nærmeste nabo er det god tilgang på friluftaktiviteter, i tillegg til kort avstand til småbåthavn og bade plass på Retiro.



▲ Dekket på til festlig anledning. Her skal MFK-kamp vises på tv-skjerm.





# Tid for hjem

I et kvart hundre år har han vært direktør i MOBO. Det har vært et stort spenn av oppgaver, mange diskusjoner og en rekke spennende møter. Alt med ett utgangspunkt: å bygge gode hjem til MOBO-medlemmer.

✍ INGRID KVANDE 📷 JENS HOLSBØVÅG-LYNGSTAD

Rolf Eidsæter kan se tilbake på 25 år i direktørstolen i regionens boligbyggelag. Han mener det har skjedd mye på boligsiden i denne perioden.

– Det ble gjort noen valg da Molde var en konsentrert småby. MOBO var med å bygge opp boligområdene i randsonene; Bergmo, Hatlelia og Kvam, som nå er tunge boligområder som har preget byen bormessig. Senere kom utbyggingen i Nordbyen som forsterket dette. Nå er vi tilbake igjen til å fortette – med mer konsentrasjon i bykjernen.

## BOLIGPROSJEKTER

I Eidsæters tid som direktør i MOBO er det etablert ca. 30 boligprosjekter, de fleste organisert som borettslag.

– Noe av det som var artig, var da vi bygde

Hjellmyra ungdomsboliger. Det var det første prosjektet med Estland-moduler, og det gikk tre måneder fra start til slutt. Vi hadde byggestart i juli 2000, og folk flyttet inn i oktober samme år. Det var spennende for det var en annen måte å gjøre det på.

## ENKLERE FØR

– Så har vi Strandgata pensjonistboliger, som har utleieboliger for eldre. Stiftelsen Molde og Omegn Pensjonistboliger vurderte dette som en aktuell tomt for et nybygg. Molde kommune var tomteeier, og jeg presenterte idéen for rådmann Refset. Han syntes det var en god idé og la frem saken med positiv innstilling for politikerne. Forslaget ble vedtatt og Strandgata pensjonistboliger ble bygd. I dag er prosessene mye mer omstendelige.

Det er mer komplisert å gjennomføre ting, på godt og på vondt, mener den tidligere MOBO-sjefen.

## NOEN DISKUSJONER, GODE BOMILJØ

Noen av boligprosjektene som MOBO har etablert, har vært gjenstand for stor diskusjon både før og etter bygging.

– Hatleliablokka var noe helt nytt i Molde, og var gjenstand for debatt. Boligprosjekter er også er barn av sin tid, og i Hatlelia var vurderingene at flere mindre blokker ville legge beslag på mer areal og blir dyrere å bygge enn å lage en stor. Dette var på midten av 1970-tallet med fortsatt mangel på leiligheter i Molde. I Hatlelia Øst ble det store diskusjoner om flathogst. Utbyggingen på Symra som totalt inkluderer tre boligblokker gikk





▲ I 1995 begynte Rolf Eidsæter som administrerende direktør i MOBO, og i sommer hadde han siste arbeidsdag.

derimot veldig greit. Utbyggingsprosjekter vil alltid skape engasjement. Men i selv de mest omstridte prosjektene, er resultatet at det er skapt gode bomiljøer der folk trives og har det bra, sier Eidsæter.

Han mener at utfordringene for MOBO er større når prosjekter stopper opp av ulike årsaker.

– For oss har det vært mer krevende i de tilfellene der f. eks. en entreprenør har gått konkurs midt i et byggeprosjekt, eller at vi har litt for mange usolgte boliger i et prosjekt. Dette har vi opplevd til tider, og da har vi måttet

gå gjennom et krevende arbeid.

#### BARNEHAGEUTBYGGER

I 1987 etablerte MOBO Mobarn som et eget andelslag med sterke bånd til MOBO. Dette var et resultat av at medlemmene i MOBO etter spurte barnehageplasser, noe det var mangel på. I Eidsæters tid som MOBO-direktør har det blitt bygd

og etablert sju barnehager i Mobarn.

– Det er nå 12 barnehager, og i perioden 2001–2018 gikk Mobarn fra 75 til 252 fast ansatte, så det er bygd opp en betydelig

**«I dag er prosessene mye mer omstendelige. Det er mer komplisert å gjennomføre ting, på godt og på vondt»**

organisasjon. Det er samvirke mellom to samvirkeorganisasjoner som har gjort denne betydelige veksten mulig. Mobarn har nå ansatt egen daglig leder, og jeg er stolt av det MOBO har vært med på å bygge opp og skape gjennom etableringen av Mobarn, sier Eidsæter.

#### ARTIG OG LÆRERIKT

Når han ser tilbake, tenker Eidsæter at han har fått mange muligheter i jobben, og møtt mange interessante mennesker.

– Da vi jobbet med å utvikle det som ble Ekornes Brygge borettslag i Sykkylven på slutten av 1990-tallet skulle vi møte Jens P. Ekornes. Han visste ikke hva et borettslag var, og jeg fikk 15 minutter til å overbevise ham om at prosjektet burde organiseres som →



▲ – Jobben har vært variert og spennende, derfor ble det 25 år ved denne pulten, sier Rolf Eidsæter.



Hjøllmyra ungdomsboliger. Det var det første prosjektet med Estland-moduler, og det gikk tre måneder fra start til slutt.



Det har vært mer enn boligutvikling for Rolf Eidsæter som MOBO-direktør. – Jeg var med å bygge sju barnehager. I perioden 2001–2018 gikk Mobarn fra 75 til 252 fast ansatte.

et borettslag. Etter at kvarteret var omme sa Ekornes: «Ditta e bra, ditta går vi for». Jeg skjønnte da hvorfor han hadde fått til ting. Her var det ikke noe snikksnakk, mimrer Eidsæter.

Jobben har også ført ham inn i mange ulike verv.

– Jeg har hatt lyst og har fått sjansen til å være med på mye. Jeg har blant annet vært styreleder i Garanti Eiendomsmegling, styremedlem i NBBL og styreleder i Borettslagenes Sikringsordning. Jeg har fått mange spennende muligheter. Som samfunnsinteressert og interessert i det som rører seg rundt om, er man på rett plass i MOBO.

#### NY HVERDAG

Han mener likevel det er bra med et bytte nå. – 25 år er egentlig for lenge, for man mister evnen til nytenking. Det trengs at man ser nytt på ting, og det blir fint å få inn en ny person med nytt blikk. Men jobben har vært så variert og interessant, og derfor har det blitt så lenge.

– Med sjefsskiftet blir det en endring både for meg og MOBO, og det kommer til å bli fint. Jeg pleier å si som Einar Førde:

«Ingen er uunnværlige; det er kyrkjegarden eit døme på». Jeg må skru sammen en ny hverdag. Jeg føler meg ikke utslitt, så det kan hende det blir mer jobb også. Jeg fortsetter i alle fall som daglig leder i Eikrem Utbygging. Utover det har vi et nedlagt småbruk på Nordmøre som trenger tid, og så skal jeg legge inn flere turer i marka.

#### EN TUR LØSER MYE

Å gå i marka har vært et godt hjelpemiddel også når det har vært travelt på jobb.

– Jeg tenker litt bedre når jeg går tur, og har kommet på mange løsninger da. Det meste har vi derfor klart å løse gjennom samtaler. Det har vært et par rettssaker i min tid i MOBO, og sett i ettertid kunne man kanskje løst det bedre ved samtaler. I konflikter må ting modnes, og hvis man står fast må man noen ganger få hjelp av advokater eller andre, sier Eidsæter.

#### TOK NY UTDANNING

Det var i Televerket på Lillestrøm han startet yrkeskarrieren, og på Kongsvinger han møtte kona; ei nordmørsjente som jobbet i Posten

der. Etter hvert flyttet de til hjemfylket.

– Jeg fikk jobb på Tingvoll. Jeg var utdannet teletekniker og jobbet på et distriktsverksted med reparasjoner av teleknisk utstyr. Jeg kjedet meg, og følte at jobben ikke ga meg nok, så jeg bestemte meg for å studere ved høyskolen i Molde. Etter det ble jeg markedssjef i Telenor i Kristiansund før jeg overtok samme jobb i Molde, og avsluttet i Telenor som distriktssjef. I 1995 fikk jeg jobben i MOBO.

#### SPENNENDE OG UTFORDRENDE

Det lange ansettelsesforholdet tyder på at det var en god match.

– Jeg er glad for at jeg har fått jobbet i en organisasjon der jeg har fått utfoldet meg med mange ting. Ikke alle dager har vært like artige, men det har pinadø ikke vært kjedelig! Det har vært spennende, sammensatt og utfordrende hele tiden. Fra små banale ting til store prosjekt – et voldsomt spenn i oppgaver. Så liker jeg hele konseptet med borettslagsmodellen. At folk tar ansvar, at det styres av folk som blir valgt. Det er spennende at det fortsatt fungerer, sier Eidsæter. ••

# Boligområdet

I fremtidens vellykkede bomiljø vil rullatoren og trehjulssykkelen bevege seg side om side på de samme bilfrie stier. Integreerte løsninger som fremmer fellesskapet mellom generasjoner og grupper, er avgjørende bidrag til de bærekraftige bomiljøene som nå skapes.

TERJE HEGGEM





▲ Barn og eldre – side om side – i et velfungerende bomiljø i Tübingen. Foto: Karin Høyland

# FRA BOLIGBYGGER til miljø-skaper

I etterkrigstidens Norge var det knapphet på boliger, og de norske boligbyggelagene som ble etablert fokuserte naturlig nok på å skaffe boliger til folk. Nå er det ikke tilstrekkelig med fire vegger, tak og gulv; fokuset er mer rettet mot kvaliteten; hva er det beste bomiljøet, hva er betydningen av bolig og hjem i forhold til den tett sammenvevde betydningen av fysiske miljøer og sosiale prosesser. Våre boliger påvirker vår trivsel, identitet og psykiske helse.

## VIKTIGE FAKTORER

SINTEF Byggforsk har presentert åtte faktorer som bidrar til et godt bomiljø:

- Mangfold av mennesker, både gamle og unge
- Hjelpsomme naboer
- Riktig romplassering, spisestue i forlengelse av kjøkkenet
- Et kjøkken som lar deg se andre i rommet når du lager mat
- At du har plass nok til å ha besøk
- Tilgang til parker og grøntarealer
- Fysiske omgivelser som legger til rette for daglige aktiviteter og sosial interaksjon

## BOMILJØ VIKTIGERE ENN BOLIGEN?

Derfor er det en voksende erkjennelse av at det aller viktigste for folk som leter etter ny

bolig, ikke er selve boligen, men det rundt. Nærhet til skoler, barnehager, familie, venner, arbeidsplasser og friluftsområder er det som er attraktivt ved et bomiljø – og så må selvsagt selve boligen passe.

Det handler om trivsel, og Cambridge-professor Koen Steemers har jobbet med å utvikle en skala som viser om bygninger fremmer trivsel, og han ser gjerne at arkitektene tenker mer på dette.

Disse fem prinsippene fremmer trivsel, ifølge den engelske tenketanken New Economics Foundation:

- Å holde seg i kontakt med andre mennesker



◀ Tübingen utenfor Stuttgart i Tyskland, er blitt et eksempel på vellykket bomiljø. Foto: Karin Høyland

▼ Flere generasjoner i naboskap gir levende lokalsamfunn. Foto: iStock



▲ Seniorforsker Karin Høyland har vært prosjektleder for «Bo hele livet». Foto: Karin Høyland

- Å være oppmerksom
- Å holde seg aktiv
- Å holde seg lærende
- Å gi

Ved å tenke på de fem veiene til trivsel kan arkitektene påvirke folk, mener den britiske professoren.

Helse- og omsorgsdepartementet har initiert prosjektet «Bo hele livet» som er utført av SINTEF Community. Bakgrunnen var stortingsmeldingen *Leve hele livet* (2018) – der det blant annet heter:

«Å skape et samfunn for alle aldre er et hovedtema for kommune – og byplanlegging. Planlegging av infrastruktur i kommunene bør legge til rette for integrerte løsninger som fremmer fellesskap mellom generasjonene.»

#### BLANDEDE LOKALSAMFUNN

– Fysisk nærhet og samlokalisering er et sterkt virkemiddel for at ulike mennesker skal møtes og samhandling kan skje. Dette

må derfor betraktes som et viktig strategisk virkemiddel for å realisere målsettingene om levende og blandede lokalsamfunn, sier prosjektleder for «Bo hele livet», Karin Høyland.

– Og finnes det et klart svar på hvordan dette skal gjøres?

– Nei, vi har sett at det ikke er ett svar eller ett konsept som er riktig. Det er heller grunn til å prøve ut flere ulike kombinasjoner av tilbud som kan bringe nye funksjoner og aldersgrupper sammen. Vi kan se at generasjonsmøter støttes av fysisk nærhet, men at generasjonene ikke nødvendigvis trenger å «bo under samme tak»; det kan være nok å være naboer. Det er viktig at det er arealer – ute og inne – og møter med aktiviteter, sier Høyland.

#### SOSIAL BÆREKRAFT

– Gode sosiale møteplasser bør i langt større grad legges vekt på når nye og eksisterende områder skal utvikles, fortsetter →



▲ Oppdeling og utvikling av mindre tomter med forskjellige eiere og utviklere, har sikret variasjon og et mangfoldig uttrykk. Foto: Karin Høyland

► Godt samarbeid mellom naboene. Foto: iStock



Høyland. – Internasjonalt omtales dette som sosial bærekraft, og det måles blant annet ut fra sosial miks, flerbruksarealer og andel offentlige arealer. Nabolag med en miks av generasjoner øker muligheten for at verdifulle kontakter kan oppstå mellom beboere med forskjellig evner og behov.

#### ANSVAR

Hvem skal så påse at nye boligområder får de kvaliteter som etterspørres? Politikere kommer og går, og områdeutvikling kan fort falle mellom flere stoler. Karin Hovland er enig i det:

– Planlegging for bo- og livskvalitet ligger i skjæringspunktet mellom mange kommunale politikkområder og tjenester. Ofte inngår dette arbeidet som en integrert del av en bredere satsing på sosialt bærekraftig samfunn. Mange kommuner er blitt drevne i å bryte ned siloveggene og jobber med temaer som boligpolitikk, omsorgspolitik, velferdsteknologi og aldersvennlig områdeplanlegging i konteksten av livskraftig sentre,

omdømmebygging og attraktivitet. I disse kommunene finner vi også de gode forbillene, men det kan bli flere av dem. For at det skal skje, må det være forankret i den administrative og politiske ledelsen i kommunen, konstaterer Karin Høyland.

#### FEM KONSEPTER

Sammen med sine kolleger anbefaler hun følgende fem konsepter for å tilrettelegge bedre for at samfunn med flere eldre:

- Flergenerasjonskonsepter. Bidra til å etablere flere kombinasjoner av tilbud
- Selvinitierte bofellesskap
- Utleieboliger for eldre uten tilstrekkelig boligkapital
- Helhetlig oppgradering av eksisterende boligområder – med blant annet etablering av felles uteareal og mulighetsstudie for fortetting.
- Sosialt bærekraftig områdeplanlegging gis økt prioritet. Det er behov for å jobbe enda bedre med samspillet mellom boliger, næringsliv, kulturtilbud og offentlige tjenester.

#### BOLIGSOSIAL UTFORDRING

I en undersøkelse gjort i 2017 (Sørvoll & Løset), fremgår det at eldre med mindre kjøpekraft kan betraktes som en boligsosial utfordring – spesielt i de områder der eldre boliger kan ha lav salgsverdi og derfor ikke gir en finansiell billett som gir adgang til moderne leilighetsbygg. I undersøkelsen avdekket det at bare 4 av 53 spurte eiendomsutviklere hadde eldre med under gjennomsnittlig kjøpekraft som et viktig segment.

#### BOLIGMANGFOLD ER GOD ØKONOMI

Et mangfoldig boligtilbud er en kvalitet både for samfunnet og den enkelte innbygger. Det gir innbyggerne mulighet til å bli boende i samme nærmiljø i ulike faser av livet – om de ønsker det. Et mangfoldig boligtilbud gir også mer robuste lokalsamfunn, både sosialt, kulturelt og økonomisk.

Skoleinntaksområder med et mangfoldig boligtilbud gir innbyggerne og ikke minst barna som vokser opp, erfaring med et større mangfold av måter å leve på, og det





▼ Området Tübingen inviterer barna til sikker lek i nærområdet. Foto: Karin H yl nd



gir også store mulighet for at barn kan slippe   bytte skole om familiesituasjonen endrer seg (familiefor kelse, boligkarriere, skilsmisser osv). I dag flytter middelaldrende og eldre oftere enn de gjorde f r. Noen fordi de ønsker   bruke mindre av fritiden   vedlikeholde hus og hage etter at barna har flyttet ut, andre fordi de trenger en annen type bolig for   bli boende hjemme hos seg selv. Mange har et ønske om   bli boende i et nærmiljø de kjenner og har nettverk.

#### FLERE FORDELER

Et lokalt mangfoldig boligtilbud er hensiktsmessig for kommunens økonomi med tanke på dimensjonering og utnyttelse av sosial infrastruktur over tid (eks skolekapasitet). Områder uten tilstrekkelig bolig mangfold gir redusert mulighet for   gjøre boligkarriere lokalt, noe som gir store gjennomtrekk. Innbyggere med kortere tidsperspektiv på   bo i et område har normalt mindre motivasjon for   investere tid og krefter i n rmilj engasjement enn de som planlegger   bli boende lenge. ••



# KRAV TIL ET ALDERSVENNLIG STED

✍ TERJE HEGGEM ✍ WHO

Verdens helseorganisasjon (WHO) er også opptatt av miljømessige, sosiale og økonomiske faktorer som påvirker Eldres helse og trivsel. WHO har gjennom dette arbeidet identifisert åtte avgjørende faktorer for et aldersvennlig sted:

- Utend rsomr der og bebyggelse
- Transport
- Bolig
- Sosial deltakelse
- Respekt og sosial inkludering
- Deltakelse i samfunns- og arbeidsliv
- Kommunikasjon og informasjon
- Sosial- og helsetjenester

 nsker du   vite mer, kan du lese «Håndbok i aldersvennlig stedsutvikling» som Norske arkitekters landsforbund har laget på oppdrag fra Helsedirektoratet.



# Tysk suksess med sosial bærekraft

Området Tübingen ligger 40 km sør for Stuttgart i Tyskland, og omtales i dag som Europas forbilde når det gjelder sosial bærekraft. Her er sosial miks – nabolag med ulike generasjoner, forskjellige evner og behov, flerbruksarealer og offentlige arealer.

✍ TERJE HEGGEM

Tübingen har ca. 90 000 innbyggere og 40 000 arbeidsplasser – og er i sterk vekst. Til tross for den sterke økningen i innbyggertall, har ikke byen redusert arealet til grønnsstruktur siden 1985. Likevel har de skaffet nye boliger til nesten 15 000 flere mennesker.

Prosjektleder Karin Høyland – som har vært på befaring i den tyske byen i forbindelse med prosjektet «Bo hele livet», sier forklaringen på dette er at kommunen har gått inn som hovedaktør og styrt utviklingen av både nye og eksisterende områder.

## TO PRINSIPPER

Tübingen har utformet områdene etter to grunnleggende prinsipper:

1) Fokus og bevissthet rundt nabolagets

felles oppholdsrom.

2) Både offentlige og private arealer.

## SMÅ TOMTER, PRIVATE UTBYGGERE

Karin Høyland trekker frem fire forhold som vært positive pådrivere for at man har oppnådd både variasjon av aktører og oppdeling av strukturen ved utformingen av de nye boligområdene i Tübingen.

1) Private byggegrupper kan bestå av en gruppe med familier, enslige og små selskap som går sammen om å bygge. En slik gruppe er ansvarlig for planlegging og bygging, støttet av arkitekter og prosjektledere. Det har vært et bredt spekter av grupper – fra små til store, fra lavbudsjett til høy klasse, fra helt egenorganisert til forstrukturert og styrt

av profesjonelle. Kommunen understreker at private bygningsgrupper ikke er et mål i seg selv, men et viktig instrument som de ser bidrar til høy kvalitet, lave kostnader og variasjon i et område med både boliger og små arbeidsplasser.

2) Modellen bidrar til brukerinvolvering og tilhørighet. Du får forme din egen by. Det er gitt rom for egne løsninger – og blir kjent med naboen før du flytter inn.

3) Resultatet er stor variasjon av folk, også en sosial miks. I områdene er det rimelige boliger for personer med lav inntekt og interessante prosjekter for folk med høy inntekt. Det er tilrettelagt for forskjellige generasjoner, ulik etnisitet og utdanningsbakgrunn. Det er ulikt profilerte konsept; «Low-Budget-



▲ I Tübingen konkurrerer tomteutbyggerne på konsept, ikke pris. Det kan være felles hageanlegg (t.v.), smarte bygg og ideer til hvordan parkanlegg kan være møteplasser (t.h.) Foto: iStock

Project», «Zero-Energy-Building», «Multi-Generation-Building» og «Design-House».

4) Konkurransen om tomtene, men konkurransen er konsept, ikke pris. Kriterier som vurderes kan være; hva bidrar ditt prosjekt med til kvaliteten på hele nabolaget – målt i forhold til variasjon, sosial miks, funksjonell miks? Foretrekkes en privat byggegruppe eller en utbyggerstyrt? Hvor realistisk er planen?

#### FRENCH QUARTER

– Det første området som ble utviklet var French Quarter, for 18 år siden, forteller Karin Høyland. – Dette er blitt et fargerikt urbant område med egen identitet. Byggeprosjektene spenner fra ombygging av tidligere militær – bygninger til smale rekkehus og nye store blokker med over 30 boenheter. I tillegg rommer det franske kvarteret flere integrerte botilbud for funksjonshemmede og studentboliger. I første etasje er det kommersiell virksomhet, og mange av beboerne har også sin arbeidsplass der. Området har en omfattende sosial og kulturell infrastruktur, attraktive offentlige rom, og sammen med det tilstøtende skogområdet er dette en meget attraktiv plass både å bo og jobbe.

– Det franske kvarter er mer 18 år gammelt, har Tübingen fulgt opp denne suksessen?

– Ja, absolutt, sier Karin Høyland. – De har etablert stadig nye områder utviklet etter de samme prinsippene, selv om områdene fremstår som ulike, sier Høyland.

– Det er åpenbart at fast pris på tomtene samt organisering av byggegrupper er viktige verktøy. Fordi det er så attraktivt å få disse tomtene fører det til konkurranse. Kriteriene er at du skal konkurrere om hva du kan bidra med til lokalmiljøet. Det gjør at byggegruppene blir kreative og finner mange nye ideer. Videre fører det til mange nye boformer og løsninger. Det er minst ett eller flergenerasjonsfelleskap; det vil si et sted der eldre og yngre bor sammen, i alle de områdene som er utviklet.

– Det er også åpenbart at det er viktig at den sosiale miksen blir ivarettatt; alle slags folk må ha råd til å bo her. Det er også en funksjonell miks ved at byggegruppene må etablere næringsareal – som også leies ut til fast pris. Lokalene blir derfor attraktive – både for små og større virksomheter. Det bidrar selvsagt ytterligere til en levende bydel, sier Karin Høyland. ••



▲ Uteområdene er viktig i Tübingen. Foto: Karin Høyland



▲ Torg i Tübingen. Foto: iStock



## Ikke vær redd for tannlegen – *pass på tennene dine!*

Strålende sol og en fantastisk fjelltur var over. Da vi kom tilbake til hytta duftet det herlig fårrikål som hadde stått på ovnen i flere timer, vi fikk vann i munnen. Nå var det bare å vente på potetene, imens fikk vi oss noe kaldt å drikke.

✍️ **FRANK GUDBRAND MO**

Maten smakte fortreffelig, men plutselig under middagen var det som jeg fikk sand i munnen. Rart, tenkte jeg. Hvor kom dette fra? Men slo det så fra meg. Da jeg var ferdig med å spise kjente jeg med tungen at det var noe rart med ene jekselen. Her skjønte jeg at det bare var å bestille time til tannlege. Jeg hadde heldigvis ingen smerter eller ubehag. Men viste at dette måtte fikses før det kunne bli noe mer.

### **COLOSSEUM TANNLEGE**

Jeg fikk raskt time hos Colosseum Tannlege på Majorstuen. Her hadde de lagt alt til rette for å unngå koronasmitte. I resepsjonen var

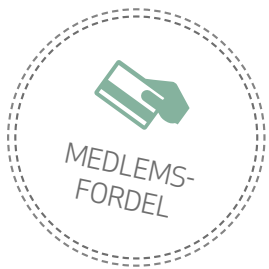
det håndsprit og avstand mellom sitteplassene i venteværelset. Jeg henvendte meg i resepsjonen for å melde min ankomst og for å fylle ut informasjon om min status i tilfelle koronasmitte.

Min tannlege Per Kristian Elvestad kom og hentet meg til avtalt tid. Jeg satte meg i stolen, og nå fikk jeg et middel for å skylle munnen før tannen skulle utbedres. Tannlegen hadde også tatt sine forhåndsregler. Som vanlig hadde han engangshansker og munnbind som brukes ved all pasientkontakt. Men i tillegg hadde tannlegen visir, hette som dekker alt hår og langermet smittefrakk. Jeg var klar for å åpne munnen.

### **INGEN UBEHAG OG SMERTER**

Tannlegen fikk raskt bekreftet at en bit av tannen hadde blitt borte sammen med en del av den gamle plomben. Han skulle borre bort resten av den gamle plomben og bygge tannen opp igjen. Jeg ble svett i hendene og tenkte at dette vil gjøre vondt, også tenkte på dårlige opplevelser hos skoletannlegen på 70 tallet.

Tannlegen spurte om jeg ville ha bedøvelse, noe jeg takket ja til. Og før jeg merket noe var jobben med tanna i gang. En snau time senere var jeg ferdig. Tannlege Per Kristian og hans assistent hadde gjort en utmerket jobb. Jeg så for meg at tusenlappene ville



▲ Per Kristian Elvestad, tannlege hos Colosseum Tannlege på Majorstuen.

fly av gårde, men jeg fikk en positiv overraskelse når jeg kom i resepsjonen for å betale. I tillegg fikk jeg 5 % bonus på det jeg betalte.

#### AMALGAMFYLLINGER

Per Kristian fortalte meg at amalgamfyllinger over tid kan gjøre at tennene sprekker under fyllingene. I verste fall, som hos meg, kan biter av den sprukne tanna løsne og falle av. En grunn til dette er at amalgam utvider seg. Store fyllinger betyr at det er mindre tannsubstans igjen, og dette gjør at tannen blir skjør. Ofte må man sette på en krone, men i mitt tilfelle var det heldigvis nok å bygge opp tannen med hvit en hvit komposittfilling.

#### VIKTIG MED GODE TENNER

Gjennom forskning vet vi at dårlig tannhelse kan øke risikoen for hjerte – og kar-

sykdommer, diabetes og andre sykdommer. Årsaken til dette er at det er over 700 forskjellige bakterier i munnen, og forskere har lenge sett en sammenheng mellom dårlig tannhelse og en rekke alvorlige sykdommer. Tannlege Elvestad forteller at tannbørste og tannkrem er de viktigste hjelpemidlene for god tannhelse. I tillegg må vi ikke glemme tanntråd og tannpikere for å rengjøre tennene. Vi anbefaler å pusse tennene morgen og kveld med fluortannkrem. Tanntråd og tannpikere bruker du daglig før du pusser tennene slik at områder hvor børsten ikke slipper til blir renset. Bruk tannbørsten forsiktig slik at du unngår tannbørsteska-der. Bruker du for hard børste i kombinasjon med og/eller feil pusseteknikk, kan dette skade tennene slik at du får ising fra tannhalsen, avslutter tannlege Per Kristian Elvestad. ••



## NOKAS HAR NÅ BYTTET NAVN TIL AVARN SECURITY



Tilbudet er fortsatt det samme med gratis installering av alarm-pakke til kun kr. 379 per måned.

I tillegg får du 5 % bonus på det du betaler. Trenger du ekstra komponenter utover grunnpakken så påvirker ikke dette månedsprisen. På disse komponentene får du 10 % rabatt i tillegg til 5 % bonus.

For å få bonus må du ha aktivert ditt medlemskort. Dette kan du gjøre på «Min side» på web eller i medlemsapp. Husk å oppgi ditt medlemskortnummer (9 siffer) ved bestilling.

Les mer på [avarnsecurity.no/for-del](http://avarnsecurity.no/for-del) eller ring 915 02 580.



# Høsten er tid for lam

Norsk lam er en fantastisk råvare. Det som er unikt med det norske lammet, er den gode kjøttfylden, det lyse kjøttet og den milde smaken. Kjøttet er også passe fettmarmorert, og det er nå på høsten at det er på sitt beste.

✍️ 📷 OLE BJØRN ULSNÆS



## HANDELLISTE TIL FIRE PORSJONER:

### LAMMEKOTELETTER:

800 G LAMMEKOTELETTER  
2 SS GROV DIJONSENNEP  
2 SS RØDVINSEDDIK  
100 G SMØR  
2 GODE SS NØYTRAL RAPSOlje  
SALT OG PEPPER

### FENNIKELKREM:

2 STK. FENNIKEL  
1,5 DL FLØTE  
1,5 DL H-MELK  
1 SS SMØR  
SALT

### STEKT MAIS OG KANTARELLER:

2 MAISKOLBER  
200 G KANTARELLER  
SALT OG PEPPER

### BAKT FENNIKEL:

1 STOR FENNIKEL  
RAPSOlje  
SALT OG PEPPER

Kokken Anders Johan Pedersen driver cateringselskapet med det muntre navnet «Spiller ingen kasserolle». – Som kokk er jeg veldig opptatt av dyrevelferd og hva vi spiser. Naturlig mat laget fra bunn uten kunstige tilsetninger er viktig i min lille bedrift. Jeg kjøper gjerne villsau direkte fra en gård i Sannidal, men det går også fint å kjøpe lam i butikken.

– Jeg er opptatt av å bruke råvarene når det er sesong. På dagens meny står stekte lammekoteletter med fennikelkrem, bakt fennikel, kantareller, mais fra en lokal produsent og brunet smørsjy med grov sennep. Anders har drevet med catering, kurs og matlaging for selskaper siden 2014 og han deler mer enn gjerne en av sine lammeoppskrifter med oss.

### ØS SMØRET OVER KOTELETTENE

Oppskrift til fire porsjoner:

– Det er viktig å snitte lammekotelettene i sidene for å hindre at de krøller seg under steking, sier Anders. – De skal stekes i 5 minutter på hver side. For at ikke kotelettene skal bli tørre, er det viktig å ha i smør som smelter i panna, som skal øses over lammet konstant i 1 minutt etter at kotelettene er karamellisert på begge sider. Det er viktig. Til slutt har jeg på salt og pepper og lar kotelettene hvile i 5 minutter.



▲ **HELHET:** Jeg er opptatt av å bruke råvarene når det er sesong. Årets lam kombinert med sopp fra skogen, fersk mais og fennikel er et perfekt høstmåltid, mener Pedersen.

▶ **KONTRAST:** Sjysausen er frisk og syrlig, og skaper en god kontrast til de andre smakene i retten, sier kokken Anders Johan Pedersen.

Så tar jeg sjen fra panna i en bolle og tilsetter eddik, sennep, salt og pepper og pisker det godt sammen. Det blir en god sjysaus som er frisk og syrlig.

#### FENNIKELKREM

– Jeg synes det er veldig godt med anissmaken til lam. Fenniklene kuttet i grove biter og kokes i 10 minutter i melk og fløte, forklarer kokken. – Kjør blandingen i blender med smør og salt. Vi kokker er veldig glad i smør, og det skal være skikkelig meierismør. Skal en lage god mat, må råvarene være av beste sort.

#### STEKT MAIS OG KANTARELLER

Maiskolbene renses og skylles godt før korna skjæres av. Kantarellene stekes sammen med maisen i en panne i ca. 2–3 minutter før de smakes til med salt og pepper.

#### BAKT FENNIKEL

Fennikelen deles i 4 på langs og bakes i ovn med olje, salt og pepper på 180 grader i 10–12 minutter til alt er mørt.

– Da er det bare å dandere maten på asjetten. Her er det nydelig lammekjøtt kombinert med sopp fra skogen og mais. Bon appétit, avslutter Anders. ••





# Din stil, ditt valg – vår ekspertise

*Erle, 180° svingtrapp med åpne trinn. Trappen er i sortbeiset eik, rekkverk i sikkerhetsglass er innfelt i vange og håndløper.*



*Tuva med midtstilt, underliggende vange og tette trinn i hvitbeiset eik. Trinnene er uten trappnese, og rekkverket er i glass.*



*Ålesund, hvitmalt 90° svingtrapp med tette trinn. Her vist med LED strips under trinnene som gir en jevn og fin belysning.*

Valgmulighetene innen trapp er større enn noen gang, både når det gjelder materialvalg, farger og utforming. Vi i Trapperingen gir råd og lar oss utfordre slik at du skal få den trappa som passer perfekt akkurat hjemme hos deg.

Se vårt store utvalg på [www.trapperingen.no](http://www.trapperingen.no)

## Din lokale leverandør

Trapperingen er en landsdekkende kjede med seks fabrikker fra nord til sør. Trapperingen har trappstudioer i Molde, Tennfjord, Bergen, Bremnes, Haugesund, Stavanger, Kristiansand, Vegårshei, Skien, Barkåker, Sætre, Råholt og Lillehammer – alle åpne for våre kunder.

 [facebook.com/trapperingen](https://facebook.com/trapperingen)  [instagram.com/trapperingen](https://instagram.com/trapperingen)

**Trapperingen** 





# Kryssord & Sudoku

			<b>XORD .no</b>	SKRIFT	OPP-DRETT	BEDØM-MELSE	TER-NING-KAST	FRØYAS MAKE	LUKTE VONDT	GIVER
			→					↓		
			↖							
LINJE	↖	GJØN EN EDGAR ALLAN	↖	KLAG-ENDE PENGE-STØTTEN		INSEKTET SAGN-KONGE				
BY I SVERIGE							AMPER-SAND	↓	BIBEL-NAVN	
FRED			BEFAL FORMU-ENDE							
ORD-KLASSE					STILNER LYS FLEKK					KRAFTIG NEDBØR
FASE	↖		OVER-GANG UTDRAG				BE-VILGES JORDET			
GAMMEL SJØMANN	↖					←		↖	GENIENE	
↖			IKKE VI PLANTE-DEL		= DANMARK TIDS-REGU-LATOR			ÆR-FUGLEN ESKIMO		
HJELP										
TURNIPS					ASIAT FELE-SPILLER					
JROD-BRUKS-LÆRE	↖						LEGG-STEIN TEATER-FORM			
MANGEL	DEKKE									
↖				FAG-SJAR-GONGEN						

Tre vinnere av kryssord får fem Flax-lodd hver, og i tillegg deler vi ut fem Flax-lodd til tre vinnere av sudoku.

Merk konvolutten med Kryssord 3-2020 eller Sudoku 3-2020. Svaret sendes til TIBE, postboks 473, 6401 Molde. Svar kan også sendes på epost til: bomagasinet@tibe.no.

Innsendingsfrist 19. oktober 2020.

## LØSNING KRYSSORD NR. 2, 2020

				T					
		O	S	S	O	F	R	E	
			K	L	I	M	A	E	T
	↓			R	O	L	A	N	D
C	H	A	S	S	I	S	T	E	G
E	L	L	I	P	S	E	A	R	A
E	L	A	L	T	T	A	S	N	
S	A	N	K	Å	S	R	Y	G	G
E	G	G	E	K	R	E	M	N	E
↓	E	A	L	E	N	E	F	A	R
G	I	S	P	A	E	N	I	G	
↖	H	V	E	R	T	↑	N	E	E
	E	I	E	U	V	A	R	M	
H	O	V	E	D	R	E	G	E	L
B	E	N	K	E	R	A	D	E	N

**Vinnere kryssord 2/2020:**  
Kjellaug Iversen, Haugesund  
Jorunn Holte, Grimstad  
Ingebjørg Halås, Molde

**Vinnere sudoku 2/2020:**  
Arvid Holst, Kristiansund  
Astrid Amundøy, Frei  
Bjørn Nilsen, Skien

### Lett

	8	1			7	3	5	
9	6			1		7		8
			3			1	9	4
	5	9	8	6				
	4	8				5	6	
				9	5	8	1	
3	9	6			8			
8		2		4			3	5
1	4	2				6	8	

### Middels

4		9						7
				7		9	8	
3				6	9	2		4
		6	8				5	
	4				5	1		
6		4	2	1				9
	7	3		8				
8						7		1

## Jeg har løst det!

Fyll ut kontaktinformasjonen din nedenfor og kryss av.

Navn \_\_\_\_\_

Adresse \_\_\_\_\_

Postnr./Sted \_\_\_\_\_

KRYSSORD

SUDOKU



# Sambruk og drift

Hvordan sikre at flere borettslag og sameier kan ha god sambruk og drift av lekeplasser, veier og tekniske anlegg som disse skal bruke i fellesskap?

Det blir stadig vanligere at flere borettslag og sameier deler på felles tjenester og areal. Det er for eksempel hensiktsmessig at tre borettslag som ligger i samme utbyggingsområde, deler samme atkomst fra hovedveien, lekeplass og kanskje også parkering. Men hvem skal eie arealet atkomst og lekeplass ligger på, og hvordan skal boligselskapene samarbeide om drift og vedlikehold av disse arealene?

Utgangspunktet er at det er grunneier selv som kan bruke og er ansvarlig for drift og vedlikehold på sin eiendom. Dersom de ulike boligselskapene f.eks. eier ulike deler av veien, eller det ene borettslaget har lekeplassen på sin eiendom, er utgangspunktet at de selv kan bruke arealet, og da også selv

må vedlikeholde det. Dersom andre skal kunne bruke din eiendom må de ha et rettslig grunnlag for det.

I mange tilfeller ser vi dette gjennom tinglyste rettigheter på eiendommene. Borettslag A og B har f.eks. fått tinglyst en rett til å bruke veien som går over borettslag C sin eiendom. En slik rett til atkomst bør regulere hvilken bruk man får rett til, og hvordan kostnader til drift og vedlikehold av veien skal fordeles. Dette forhindrer tvister i ettertid mellom de ulike rettighetshaverne og grunneier.

Å ha atkomst er et grunnleggende krav både for å få fradele en eiendom og å få bygge boliger der, så dette etableres gjerne tidlig i prosessen. Fordi veirett er en så grunnleggende og viktig rettighet for en eiendom,

finnes det egne regler om veilag i vegloven. Her blir brukere av en vei forpliktet til å dekke kostnader til drift og vedlikehold, i forhold til sin bruk av veien. Man kan altså ikke bare bruke veien uten å være med og dekke kostnadene, selv om kostnader ikke er regulert i avtalen mellom grunneier og rettighetshaver.

En annen løsning kan være at veier og annet fellesareal fradeles som egne eiendommer, og eies av brukerne i fellesskap, enten ved at boligselskapet har en eierandel eller at den enkelte boligeier får en eierandel i eiendommen. Da etableres et sameie i eiendommen, som reguleres av sameieloven. Dette er noe annet enn et eierseksjonsameie, som reguleres av eierseksjonsloven, og det kalles gjerne et tingsrettslig sameie.





Et tingsrettslig sameie bør ha egne vedtekter for driften og et eget styre for å sikre god og demokratisk drift av eiendommen. På denne måten kan de ulike boligselskapene samarbeide om bruken av fellesarealene, og finne frem til gode løsninger og kostnadsdekning i fellesskap.

Eierandelene i et sameie kan være personlige (både for juridiske og fysiske personer), men de kan også gis en såkalt realløstknøtning. Dette innebærer at eiendomsretten egentlig gis til en annen eiendom. Dette kan være svært praktisk, da det innebærer at eierandelene i eiendommen som eies i sameie med andre, overføres samtidig og automatisk ved overføring av den enkelte boligeiendom. Dette er jo areal som er ment å skulle være

nødvendig for eieren av boligeiendommen, uansett hvem som eier den. Som regel har man liten interesse i å eie en liten del av en vei og en lekeplass, lenge etter at man har flyttet fra leiligheten sin i dette området.

Arealer til felles bruk kan også eies av en velforening. Da bør medlemskap i velforeningen være pliktig for de som skal bruke arealene. Dette gjøres gjerne ved at det tinglyses en plikt til slikt medlemskap på boligeiendommen. En velforening følger den ulovfestede foreningsretten, og bør også ha et styre og egne vedtekter, som regulerer drift og kostnadsfordeling.

Noen ganger ser vi at eiendommen til felles bruk ligger i sameie mellom flere eiendommer, men at man allikevel etablerer et

vel som skal ta seg av driften. Velet blir da et driftsselskap, som eierne setter ut driften til. Grunnleggende beslutninger, f.eks. om salg av deler av fellesarealet, må allikevel fattes i sameiet etter reglene i sameieloven. Velet har ikke denne fullmakten når det ikke er eier av arealene. ••

**LINE BJERKEK**  
ADVOKAT, NBBL



# Hvordan ser verden ut etter Covid-19?



Vi er i ukjent farvann. Både i forhold til hva som skaper denne økonomiske krisen, altså pandemien, og myndighetenes respons ved å stenge ned økonomien. En selvpålagt økonomisk koma. Oppvåkningen eller den gradvis gjenåpningen av økonomien har riktignok gått bedre enn fryktet, men det er altså fortsatt for tidlig å konkludere.

## MEN NOE VET VI

Da vi en gang kommer ut på den andre siden, så vil offentlig gjeld ha økt kraftig, underskuddene har blitt store. Men det er håndterbart. For renten er lav og vil forbli lav – høy gjeld og lav rente påvirker hverandre gjensidig. Men økt skattrykk må vi forvente.

Også innen privat sektor vil balansene svekkes. Gjelden vil øke. Og det vil med sannsynligvis bli en del konkurser. Og Norge er som kjent en liten, åpen økonomi. Vi er ikke upåvirket av hva som skjer på andre siden av kloden.

Det meste tyder også på at pengepolitikken er kommet til veis ende. Finanspolitikken har fått sin renessanse.

## ANNET TROR VI

Pandemien kan gi kvantesprang i måten vi

braker teknologi i arbeidshverdagen. Vi har blitt tvunget til å fremskynde denne utviklingen. Det kan være et permanent skift. Og det kan løse store utfordringer vi har i dag – som trafikkavvikling, miljø og til og med byutvikling. Attraktive arbeidsmarkedet er et stort trekkplaster til byene. Kan du jobbe fra hvor som helst, så kan det også dempe den sterke urbaniseringstrenden.

## ... OG NOE FRYKTER VI

Pandemien kan bidra til å øke allerede eksisterende kløfter i det globale samarbeidet. Relasjonen mellom USA og Kina er på frysepunktet – og broer brennes også mot Europa. Internasjonale samarbeidsarenaer som verdens helseorganisasjon og WTO kan stå i fare.

Dette er en utvikling som begynte før og har blitt forsterket av Korona. Globaliseringen har slitt i motbakke siden finanskrisen. Derav Trump og Brexit. Nasjonalismen og proteksjonisme er på fremmarsj. I hele etterkrigstiden, 75 år, har verden stadig blitt mer integrert. Bevegelsen Trump representerer kan sette det hele i revers. Det er trist, av mange årsaker, også økonomiske. Vi krysser fingrene 3. november.

## SÅ HVOR STÅR BOLIGMARKEDET OPPE I DETTE?

Det har til manges forundring vært meget høy aktivitet i boligmarkedet gjennom sommeren. Rentekuttene er uten tvil vært en kraftig stimuli. Med beste lånerente har et lån på 3 mill en månedlig rentekostnad på 2.500 kroner etter skatt. Tygg litt på den. Det er lett å se for seg budrunder som tar av.

Inntil vi har en vaksine eller en effektiv behandling av Covid-19 så vil imidlertid pandemien ligge som en klam hånd over global økonomi og dempe den økonomiske fremgangen. Det er ikke gitt hva som veier tyngst av stimulansen fra rentekuttene eller den svake realøkonomiske situasjonen skapt av pandemien. Jeg heller imidlertid mot sistnevnte og forventer derfor at den oppturen vi har i boligmarkedet i løpet av sommermånedene etter hvert dempes og at prisveksten flater ut igjen. ••

CHRISTIAN F. BJERKNES  
SJEFØKONOM, NBBL





# I og du

Samhold er ekstra viktig når det stormer. Og 2020 har vært litt av et år. Plutselig ble bra bredbånd enormt verdifullt for oss, og de digitale skillene trådte frem på helt nytt vis. I år er vi ekstra stolte av å bidra til å bygge fremtiden. Tette de digitale skillene. Få fiber til alle!

Velg lokalt, så får du både lynrask fiber, og støtter lokale arbeidsplasser. Vi ❤️ Romsdalen.

Kontakt oss for et godt tilbud på **71 21 35 00** eller meld interesse på **istadfiber.no**.

 **ISTAD** FIBER

---

VI LEVERER

**altibox**

Irene og Kristian Vold og de to yngste døtrene. Da de to eldste barna flyttet ut for å studere var det duket for retur til Bjørnebæråsen borettslag.



# *Endelig hjemme – igjen!*

Irene og Kristian Vold trives i Bjørnebæråsen – så godt at de bor der for andre gang! Og de har faktisk eid der tre ganger.

📷 INGRID KVANDE



Utsikt til byen og fjorden.



Trivelige og velholdte rekkehus.

I juli flyttet Irene og Kristian Vold og deres to yngste døtre inn i rekkehuset i Bjørnebæråsen i Høgnakken i Molde. Her svinger de seg over tre etasjer og nyter utsikt til byen og nærhet til marka. Da noen naboer begynte å fortelle de nyankomne om hvor fantastisk det var å bo der, kunne Irene og Kristian nikke og si seg enig. For her har de nemlig bodd før!

#### EIER FOR TREDJE GANG

– Det er tredje gangen vi eier her. Vi kjøpte oss inn allerede på prosjektstadiet. Den gangen ble byggingen forsinket, og vi flyttet i

stedet inn i enebolig. Da borettslaget endelig stod ferdig valgte vi likevel å kjøpe en leilighet her. Det var den siste ledige, og den var mindre enn den vi har i dag, forteller Irene.

#### MULIGHET FOR RETUR

Her bodde familien i mange år, men da ny familieførøkelse stod for døren, skjønte de at de måtte ha mer plass.

– Vi skulle bli seks, og da ble det trangt med den leiligheten vi hadde, så vi flyttet til enebolig på motsatt side av byen og bodde der i sju år. Nå derimot, skulle de to eldste barna flytte ut for å studere, og da passet det

med leilighet igjen. Denne er større enn den forrige, så vi får plass til alle barna når de er hjemme, sier Kristian.

#### LIKER OMRÅDET

Tanken om retur til borettslag var ikke helt ny; de hadde snakket om det litt. De trivdes veldig godt da de bodde i Bjørnebæråsen forrige gang, og da sjansen kom nå, var de raske på labben. Det er mange forhold som skaper denne trivselen.

– Jeg liker arkitekturen og fargene. Det er vakre hus, og jeg synes det er fint at vi beholder det slik. Det er også kort vei til det →



▲ I Bjørnebæråsen borettslag har barna en fin lekeplass rett utenfor hjemmene sine.

meste. Jeg kan gå på jobb på Knausen, og det er 20 minutter å gå til byen. Beliggenheten 200 meter over havet gir en crispy luft som jeg elsker. Det er også stille og deilig her, det er nesten ingen trafikk, og det er fint og enkelt for ungene på 6,5 og 8 år, sier Irene.

#### KORTREIST TIL AKTIVITETENE

Irene og Kristian er innflyttere, og siden de bodde på denne kanten av byen fra 2000 til 2013 er det også her de er best kjent ift. bruk av marka. Den blir mye brukt.

– Moldeheia ligger rett bak her. Vi har 500 meter til oppkjørte løyper, så vi kan ta på skiene på trappa, og det er helt naturlig med en måneskinnstur på ski en fredag kveld. Om sommeren er et kveldsbad i inntaksdammen bare fem minutter unna. Øverlandsvatnet er

også like ved, og det er masse muligheter for både kortere jogge- og skiturer, og for litt større turer på toppene lenger bak, sier Irene.

#### DRØMMEN OM ENEBOLIG

Kristian og Irene sier at de gjorde som så mange andre på deres alder, og fulgte drømmen om enebolig. I ettertid så de at det var mange oppgaver som fulgte med.

– Jeg tror mange oppdager dette. Men vi er de eneste som har kommet tilbake. Mange naboer fra den gang er her fremdeles, men det er jo noen vi savner. Sist bodde vi midt i borettslaget. Da fikk vi med oss alt som skjedde, og hadde godt overblikk over ungene som lekte. I fellesområdet i midten kunne vi møtes for en kopp kaffe og passe på hverandres unger. Jeg føler meg trygg

her. Jeg liker å se de samme personene og liker at det nikkes. Flere har vært inne på kaffe – både nye og gamle naboer, sier Irene.

#### DELER PÅ OPPGAVENE

En fordel med å bo i borettslag er at det er «snertent» når det gjelder vedlikehold.

– Her får vi en liten lapp i postkassen når noe skal gjøres. Det siste vi gjorde da vi dro fra eneboligen vi solgte var å beise, og det første vi gjorde her var å få malerkosten i hånda, så det var rett på dagnad. Så vi har oppgaver her også, men det er trygt at alt er godt planlagt og i orden, mener Kristian.

– Vi har et småbruk i Rauma der vi alt vi trenger dersom vi har behov for å være handy, drive med hage, oppussing etc. Her er det ingenting jeg må, sier Irene. ••





▲ Terje Aunan og Kristian Vold møtes i fellesområdet for en kaffekopp. Om ettermiddagene møtes både yngre og eldre her.

## OPPGRADERT FELLESOMRÅDE

Boligene i Bjørnebæråsen borettslag ligger i en sirkel rundt et trivelig fellesområde der det er lagt til rette for lek og avslapping for store og små.

✍️ INGRID KVANDE

– For fire år siden oppgraderte vi fellesområdet. Vi fikk hjelp av en landskapsarkitekt som la planer for oss, og de likte vi godt. Av økonomiske årsaker delte vi prosjektet opp i faser, og vi er veldig fornøyd med det vi har gjort så langt, sier styreleder Terje Aunan.

Tidligere bestod fellesområdet i hovedsak av en stor plen. Nå er skråningen etasjert med en steinkant og det er lagt en flott, stor treplattning som er omkranset av fine trær rundt. Ved siden av plattningen er det en egen arena til lek, og her er det blant annet sandkasse og lekeborg.

– Vi fikk 100.000 fra MOBO-fondet til arbeidet med å oppgradere fellesområdet, og det hjalp oss godt på vei. Det bor folk i alle aldersgrupper her, og møteplassen passer for alle og blir brukt av alle, så dette har bidratt til et enda triveligere boligområde, mener Aunan. ••



## KLART FOR FACELIFT!

I Banehaugen borettslag står et stort renoveringsprosjekt for døren, og det vil pågå til januar.

I slutten av september starter arbeidet med å bytte alle vinduer og balkongdører, skifte ut bordkledning på vegger mot sør, nye balkongoverflater og erstatte dagens balkongrekkverk av tre med glassrekkverk.

### 5 MILLIONER

– Dette prosjektet har en total kostnad på 5 millioner. Vi har valgt Angvik Grytnes som entreprenør, og arbeidet kommer til å pågå til januar, sier Svein Ivar Byttingvik ved teknisk avdeling hos MOBO.

### LITEN KOSTNADSØKNING

Banehaugen borettslag vil i hovedsak finansiere renoveringsprosjektet med oppsparte midler og låneopptak.

– Da borettslaget nylig betalte ned tidligere lån, valgte de å ikke gå ned på fellesutgiften som beboerne betaler inn, men i stedet legge opp en liten buffer. Dermed klarer de dette økonomiske løftet gjennom bare en marginal økning i fellesutgiften, sier Byttingvik.

Han forteller at prikken over i-en blir satt til våren. Da skal gjenstående fasader på byggene males. ••



# Boligjakt

Drømmeboligen er mer enn selve leiligheten eller huset. De nære og mer perifere omgivelser spiller også inn på attraktiviteten til en bolig. Dette kan være kvaliteten på fellesarealer i borettslaget, eller tilbud som finnes i og rundt boligområdet.

✍ MAJA HÅBET/INGRID KVANDE 📷 JENS HOLSBOVÅG-LYNGSTAD

Terese Nerland er daglig leder i Garanti Eiendomsmegling i Molde. Hun har jobbet som eiendomsmegler i 20 år og begynte i Garanti høsten for tre år siden. I høst tok hun over som daglig leder, og hun er også faglig leder hos Garanti i Sunndal.

## NÆROMRÅDET

Når boligkjøpere er på boligjakt er det mange forhold som spiller inn, som beliggenhet, størrelse, pris etc. Standard på fellesarealer og uteområder kan også bli avgjørende for valget en boligkjøper tar.

– Området utenom selve boligen er med å heve helhetsinntrykket, noe som kan slå positivt ut på salgspris. Pene fellesarealer gir



inntrykk av at det er et veldrevet borettslag, sier Nerland.

#### **FORSKJELL PÅ ELDRE OG YNGRE**

Hennes oppfatning er at dette har mer å si for de eldre enn for yngre boligkjøpere; spesielt de som flytter fra enebolig til leilighet.

– Noen flytter fra enebolig for å komme seg vekk fra store hager som krever mye vedlikehold, men ønsker allikevel fine grøntområder med hyggelige uteplasser hvor det går an å oppholde seg, sier Nerland.

#### **VIL TIL ØST ELLER VEST**

Hennes erfaring er at dagens boligkjøpere

er ganske bevisst når det gjelder boligområdet – både beliggenhet og fasiliteter.

– Stort sett alle, og særlig lokale kjøpere, har preferanser med tanke på hvor de vil bo. Spesielt har de fleste et forhold til om de vil bo på øst- eller vestsiden. Dette handler kanskje om hvor de er best kjent i utgangspunktet.

#### **INFRASTRUKTUR I NYE FELT**

Men det holder ikke bare med å ha bolig til salgs på riktig side av byen. Det er flere krav som skal sjekkes av før boligkunden gjør sitt valg.

– I neste omgang kommer faktorer som utsikt, solforhold, nærhet til butikk og ser-

vicefasiliteter, bussholdeplass og skoler/barnehager. Utsikt er noe de fleste er opp-tatt av, mens nærhet til skoler/barnehage naturlig nok er viktig for de med barn. Så blir det selvsagt en avveining hva som blir viktigst: kveldssol eller nærhet til skole.

Etablerte boligområder har mange fasiliteter på plass, og dermed er nærhet til dagligvarebutikk m.m. sjeldent et problem. Det er oftere et tema i nyere områder siden etableringen kan ta litt tid.

– Når det gjelder utvikling i nyere boligområder er infrastruktur, eller mangel på sådan viktig. Hvis det allerede er skole, barnehage og nærbutikk er på plass, er det en trygghet for boligkjøperen, sier Nerland. ••



# «Min side»

## – for MOBO-medlemmer

Inne på [www.mobo.no](http://www.mobo.no) har du som MOBO-medlem din egen medlemsside – «Min side», der all kommunikasjon mellom deg som medlem og boligbyggelaget er samlet. Enkelt og oversiktlig!

✍ INGRID KVANDE

På Min side finner du alt som handler om din tilknytning til boligselskapet og borettslaget enten du er styremedlem i borettslaget eller vanlig MOBO-medlem, og om du er boende eller ikke-boende.

### TILPASSET INNHOLD

Min side-plattformen vil se forskjellig ut avhengig av hvilke roller man har. Mens alle får opp informasjon om ukens boliger og fordelsprogram med oversikt over rabatt og opptjent bonus, vil styremedlemmer i tillegg ha tilgang til alt av styredokumenter inne på sin versjon av siden.

### INFO OM EIEFORHOLD

For MOBO-medlemmer som bor i borettslag, er det også informasjon om eieforhold, felleskostnader etc. på «Min side». Her er i tillegg kontaktinformasjon til styret i borettslaget der du bor.

Avhengig av hva styrene har lagt inn, kan det være mye praktisk informasjon på Min

side. Styret kan nemlig legge inn beskjeder til beboerne under «oppslag og publiseringer». Dette kan være f. eks. å informere beboerne om brannøvelser, legge ut påminnelse om dugnader og lignende.

### PRAKTISK VERKTØY

Min side er også et praktisk verktøy for alle som er medlem i MOBO. Hvert medlem kan enkelt endre sine opplysninger som f. eks. å legge inn nytt bankkort som bonus skal overføres til. Her kan man også kjøpe gavemedlemskap og overføre medlemskap.

### RABATTER OG BONUS

Alle MOBO-medlemmer som har aktivert medlemskortet sitt, får rabatter og bonus når



## NOE AV INNHOLDET PÅ MIN SIDE

- Informasjon om medlemsfordeler, rabatter og opptjent bonus
- Mulighet for automatisk varsling om interessante boliger
- Informasjon om ukens boliger og forkjøpsrett
- Mulighet for å melde forkjøpsrett elektronisk

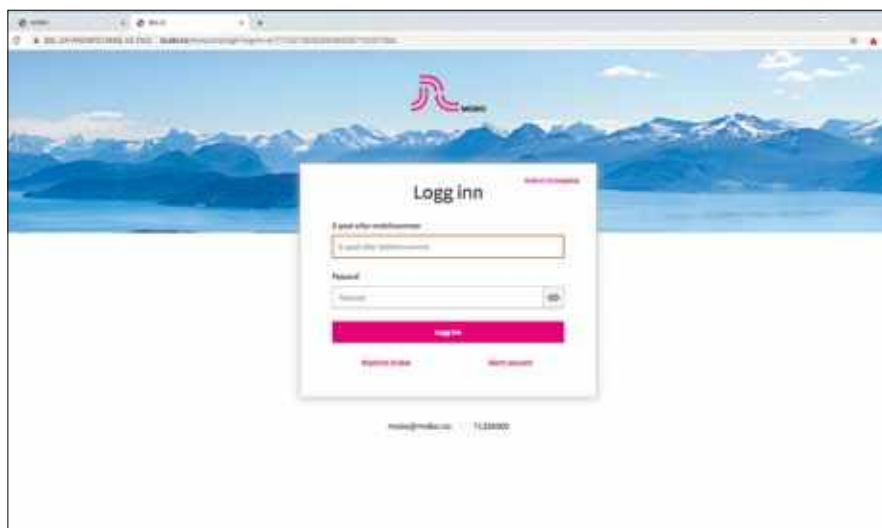
de handler hos virksomheter som MOBO har avtale med. Se oversikt over samarbeidspartnere som gir rabatter og bonus side 39.

3.360, eller 38 %, av medlemmene i MOBO har aktivert medlemskortet sitt, og benytter seg dermed av disse økonomiske medlemsfordelene.

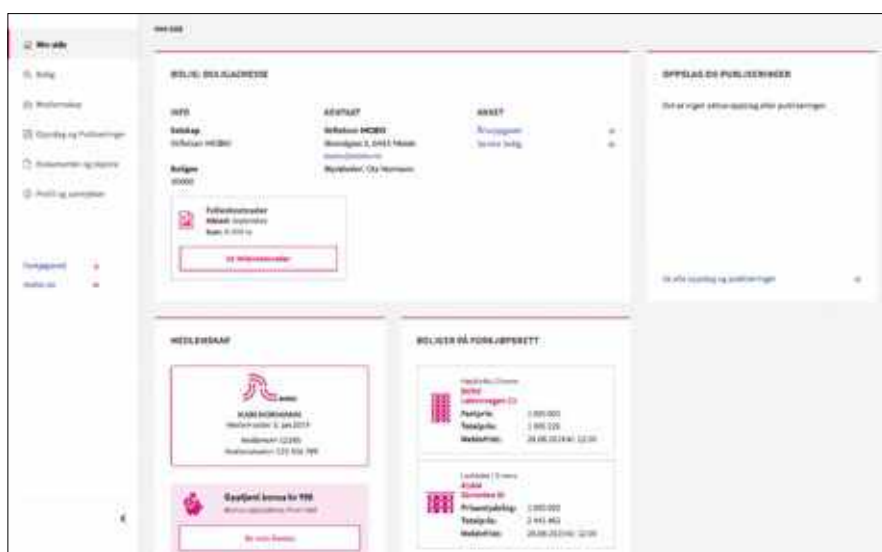
- Rabatt får du ved å vise medlemskortet i MOBO – enten det fysiske kortet eller MOBO-appen når du står i kassen for å betale.
- Bonus registreres når du drar det aktiveerte medlemskortet i betalingsterminalen ved betaling. Hvis du har registrert betalingskortet inne på Min side, registreres bonus automatisk når du bruker kortet. ••



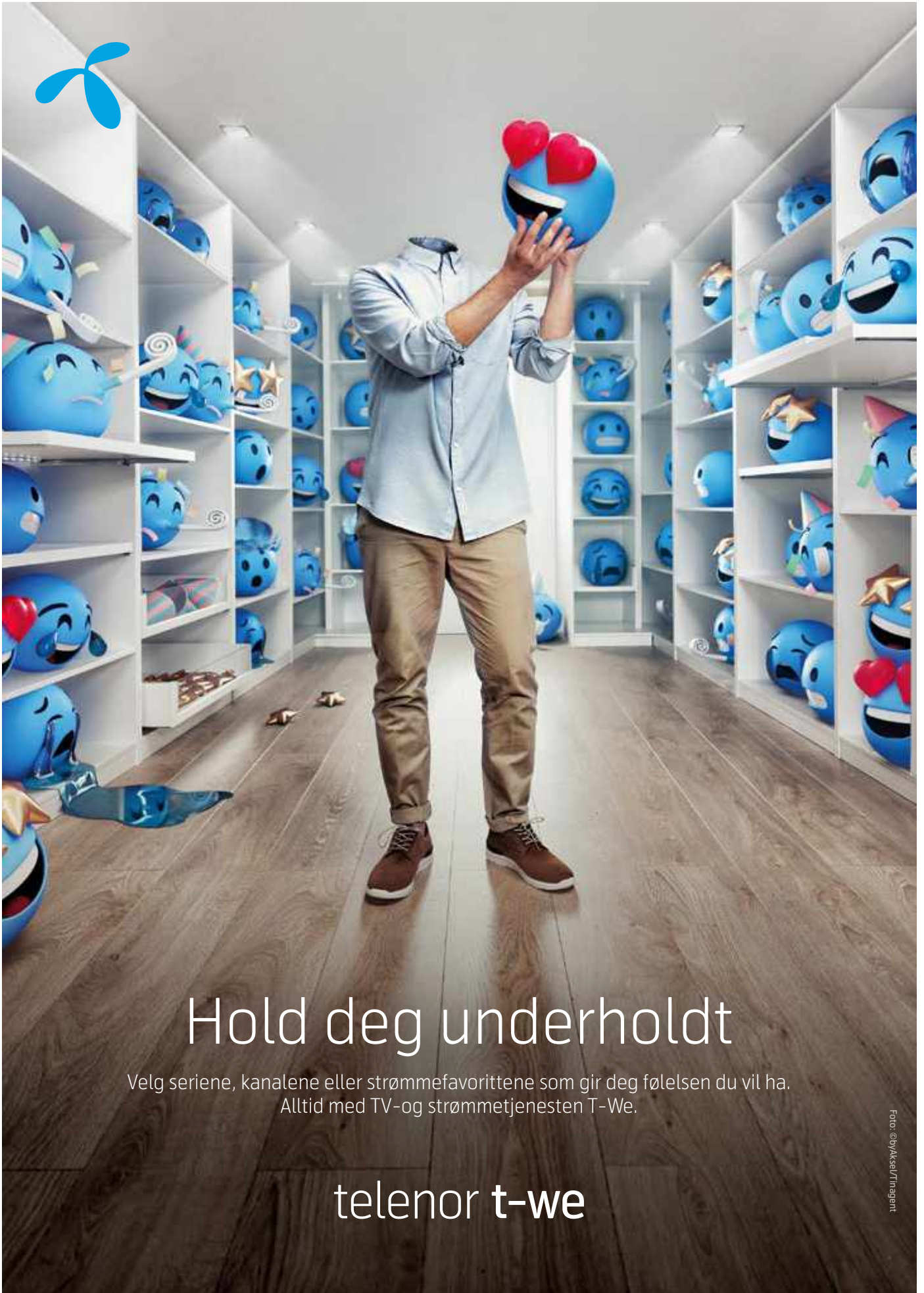
▲ Alle MOBO-medlemmer kan bli brukere inne på Minside. Klikk på «Min side» oppe til høyre på nettsiden på mobo.no. Der kan du logge inn med passord og brukernavn eller registrere deg som ny bruker.



▲ For å lage bruker trenger du en e-postadresse. Denne må samsvare med den du er registrert med hos MOBO. Er du usikker på hva som er registrert på deg, så ta kontakt med MOBO.



▲ Når du er inne på Min side får du opp informasjon om det som er relevant for deg avhengig av om du bor i borettslag, sitter i styret og lignende. Alle som har aktivert medlemskortet sitt og har begynt å samle bonus hos virksomheter MOBO har avtale med, får oversikt over hvor mye bonus de har opptjent.



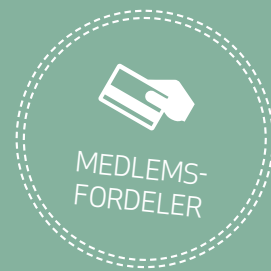
# Hold deg underholdt

Velg seriene, kanalene eller strømmefavorittene som gir deg følelsen du vil ha.  
Alltid med TV-og strømmetjenesten T-We.

telenor t-we

Foto: ©byAksel/Thagent

**HUSK!**  
Aktiver medlems-  
kortet ditt!



## — Medlemsfordeler i MOBBO 2020 —

Som medlem får du tilgang til en rekke gode medlemsfordeler. Det skal lønne seg å være medlem i MOBBO! Medlemskortet må være aktivert for å få bonus og rabatt. Her er en oversikt over lokale medlemsfordeler.

Se oversikt over alle dine fordeler på [www.fordelskortet.no/moreogromsdal/](http://www.fordelskortet.no/moreogromsdal/)

### WRIGHT TRAFIKKSKOLE

5 % bonus

### MONTÉR

5 % bonus på hele kjøpet (gjelder også tilbudsvarer)

### TILBORDS

5 % bonus på alle varer

### ADVOKATFIRMAET LEGALIS

5 % bonus på advokattjenester

### IT-MARKED

5 % bonus på alle varer

### TEATRET VÅRT

Gruppepris på kjøp av inntil to enkeltbilletter på Teatret Vårt egenproduserte forestillinger.

### MODENA FLISER

5 % bonus på alle varer, også kampanjer.  
10 % rabatt på ordinære varer

### HTH KJØKKEN MOLDE

2 % bonus på alle varer  
10–20 % rabatt på enkelte varer

### AVARN SECURITY

5 % bonus  
Medlemspris

### HURTIGRUTEN/BOREAL REISER

5% bonus på alle reiser over et døgn med Hurtigruten.  
Spar opptil 40 % på reiser langs norskekysten. På reiser opptil 4½ døgn langs norskekysten har vi ekstra gode priser når du bestiller din reise 0–30 dager før avreise. Tilbudet gjelder året rundt.

### COLOSSEUM TANNLEGE

5 % bonus  
10 % rabatt

### MEDLEMSSTRØM FRA POLARKRAFT

En strømvta for medlemmer som gir lave priser i lavprisperioder og stabile priser i høyprisperioden.

### THON HOTELS

12 % rabatt på ordinær pris inkludert frokost  
Rabatten gjelder alle dager. Fri kansellering samme dag frem til kl. 16.00. Oppholdet kan betales på hotellet. For å få tilbudet må du booke overnatting på Thon Hotels.

### FORSIKRING FOR MEDLEMMER

2 % bonus ved kjøp på nett  
50 % startbonus på første bil  
Innbeforsikring til medlemspris  
Reiseforsikring fra Europeiske – en del av If

### HOTELL FOR MEDLEMMER

2 % bonus på alle bestillinger.  
Opptil 50 % rabatt\* på over 140.000 hoteller i hele verden med prisgaranti.  
\*Sammenlignet med andre bookingsider med like betingelser.

### VVS TEAM AS

3 % bonus og 5 % rabatt på timesats dagtid  
3 % bonus og 15 % rabatt på synlige produkter baderom og sanitærutstyr (enkelte nettoprisede varer er unntatt rabatt)  
3 % bonus og 20 % rabatt på rør og deler  
Bonus gjelder ved bankterminal, ikke ved faktura.

### KREDITTKORT FOR MEDLEMMER

Gode forsikringer inklusive reiseforsikring, prisgaranti og uhellsforsikring  
Bonuskalender gir deg 5 % ekstra bonus hos en ny leverandør hver måned. Nettbonus i over 50 nettbutikker og rentefri kreditt i opptil 45 dager. Ingen årsavgift verken første eller påfølgende år.

### FLÜGGER FARVE

20 % rabatt (gjelder ordinære varer)  
5 % bonus på alle produkter (gjelder også kampanjer og tilbudsvarer)

Alle rabatter gjelder på ordinære priser.

\*Bonus gjelder alle produkter/tjenester som leverandøren tilbyr, også kampanjer og produkter/tjenester som allerede er rabattert.

---

**GARANTI®**

---

**GRATIS  
PRISVURDERING**  
til deg som bor  
i borettslag!

# SELGE BOLIG

Vårt fokus er best pris, lokalkunnskap, tilgjengelighet  
og trygghet – dette er vår **GARANTI** til deg!

---

**GARANTI** – førstevalget for alle MOBO-medlemmer!



**Grete Heiseldal**  
Tlf. 975 04 641



**Terese Nerland**  
Tlf. 915 44 447



**Emma Mordal**  
Tlf. 941 65 535